

GÜLCEMAL SOYLU

(1935 -)

25 Mart 1935 tarihinde Erzurum'un İspir ilçesinin Dişasor (Ulubel) Köyünde dünyaya gelen Gülcemal Soylu Ağabeyimiz, şimdiye kadar gözlerden irak kalmış, hiç kazılmamış, açılmamış dopdolu bir mücevher küpü... Hem de uzaklarda değil, Anadolu'nun göbeğinde Ankara'da... Bu saklı hazinenin varlığını bize duyuran Alaaddın Aydın Bey'e çok teşekkür ediyorum.

19 Aralık 2008'de, evinde yaptığımız ziyarette hatıralarını ilk defa bizimle paylaşan Gülcemal Ağabeye ilk sorumuz, elbette ki 'adının hikâyesi' oldu. Zira 'Gülcemal' ilk defa duyduğum farklı bir isimdi... İsmi'nin hikâyesi, ardı ardına hayat ve hatıratını da tetiklemiş oldu. Onun için sohbetimiz epeyce uzun sürdü... Ama altından neler çıkmadı ki... Tabi bizi en çok heyecanlandıran, merhum pederinin Üstad Bediüzzaman ile Kosturma esir kampında beraber kaldığını söylemesi oldu. Babasından kaydedip bize ağlayarak okuduğu notlar heyecanımızı daha da arttırdı...

Gülcemal Ağabey, Bediüzzaman'ın esir arkadaşı olan babasının emriyle, bin bir meşakkat çekerek üç ay boyunca Ege'de dolaşmış; Üstad Hazretlerini aramış, bulmuş ve O'ndan bizzat müsaade alarak tam 23 sene Bağdat'ta kalmıştır. Bağdat'ta, Araplara Arapça Kur'an dersi verebilecek; büyükelçilikte tercümanlık yapabilecek seviyede bu lisana vâkıf olmuş, vatana döndüğünde de yüzlerce insana bu Kur'an lisanını öğretmiştir. "Üstad Hazretleri bana böyle emretti, ben de sadakatle bu emri yerine getirmeye çalıştım" diyor kendisi.

Bir gün Bağdat'ta, o zamana kadar hiç tanımadığı birisiyle küçük bir münazarası olur... Kaderin cilvesi işte... Seneler sonra bu küçük hadise onun Irak'ta istenmeyen adam ilan edilmesine sebep olur ve çocuklarını bile Bağdat'ta -geçici bir süre- bırakarak çarnaçar Ülkeye dönmek zorunda bırakılır. Zira o münakaşa ettiği adam, çok önemli birisi olmuştur; O adam Irak Devletinin Başkanı olmuştur... O adam Saddam Hüseyin'dir...

Gülcemal Ağabey, kendi itirafıyla da, Risale-i Nur'u fazla okuyamamış; bir kısım ağabeyler dışında cemaatten pek fazla tanıdığı ve irtibatı yok. Hatta babasından bize ağlayarak naklettiği Bediüzzaman'ın Rus Başkumandanı Nikola Nikolaviç'e ayağa kalkmama hadisesinin, "Tarihçe-i Hayat"ta yazıldığını kendisine söylediğimizde; "ya öyle mi?" diye hayret etti...

Gülcemal Soylu'nun tahsil hayatı ise şöyle: Hâfız-ı Kur'an olduktan sonra Türkiye'de hiçbir okula gidemez. Ancak 1957'de Bağdat'a gittikten sonra ilk mektep dahil bütün okulları orada tamamlar. En son olarak, 1979'da Bağdat Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi İlahiyat Bölümünü bitirir. Resmi okulların dışında; İmam-ı Azam Camii İmam Hatip'i Abdülkadir el Hatip, Şeyh Emced El Zehavi, Büyük Müfessir Mahmud El Şükri Alusi'nin torunu Fuad El Alusi, Abdülkerim Biyare, Molla Ömer, Necmeddin El Vaiz ve Muhammed Kızılı gibi büyük ulemadan hususi dersler almış ve kendisini yetiştirmiştir...

Hatıraları metin haline getirdikten sonra Gülcemal ağabeye tashih ettirdim. Kamera çekimlerinde bana yardımcı olan Furkan Çavdar'a da teşekkür ederim...

Bediüzzaman Hz. ile Kosturma esir kampında beraber kalmış olan

Alişan Soylu ve oğlu Gülcemal Foto 1959

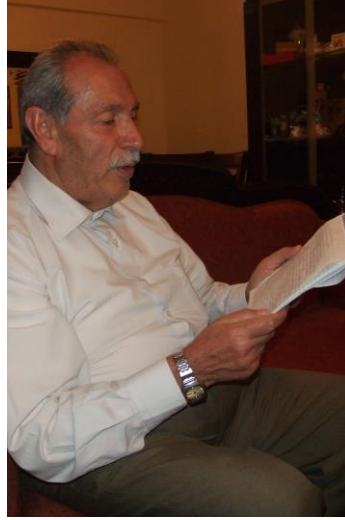
Gülcemal Soylu Anlatıyor:

Anlatacağım hatıralar rahmetli babamla çok alakalı olduğundan önce kısaca onu tanıtmak isterim...

Babamın adı Alişan Soyludur. Eskiden beri Alişan Ağa derlermiş O'na. 1869 yılında Erzurum'un İspir İlçesinde doğan babam, birkaç sene farkla Üstad Bediüzzaman Hazretleri ile yaşıttır. 1980 yılında vefat etmiş olup, 111 sene gibi uzun ve bereketli bir ömür geçirmiştir. Vefatından iki hafta önce bile Cuma namazını cemaatle kılmış... Mezarı İspir'in Ulubey Köyündedir.

Babam küçüklüğünde köy medreselerinde okumuş, yarım hafızdır. Çok güzel Osmanlıca, biraz da Farsça, Arapça ve Ermenice bilirdi. Şuurlu ve kültürlü bir insandı. Çok kitap okurdu, tarihe çok meraklıydı. Bizim aslımız Dağıstan'dan gelmiş. Alişan babamdan önce sırasıyla; Veysel, Mevlüd, Ömer, Hüseyin, Seyfullah, Fethullah, yine Fethullah olmak üzere yukarıya doğru dedelerim bunlar. Önce Rize'nin İyidere-Karagafur Köyüne yerleşmişler, sonra Erzurum İspir... Anadolu'ya gelişleri çok eski... Fethullah dedem gelmiş... Babamın vefat tarihi 8 Ocak 1980'dir.

BABAM BEDİÜZZAMAN'IN KUMANDANINA AYAĞA KALKMAMA HADİSESİNDE YANINDAYMIŞ

Gülcemal Soylu Bediüzzaman Hz. ile esir kampında kalan babası

Alişan Ağa'dan yazdığı notları okurken

Rahmetli babam Alişan Ağanın Rusya'ya savaş esiri olarak gidişi şöyledir:

Birinci Cihan Harbinde, Sarıkamış, Kars taraflarında asker olarak katılıyor savaşa. Fakat düzenli ordu şeklinde değil de, 'başıbozuk' tabir edilen düzensiz askerler olarak... Aslında nizamî askerlermiş bunlar, ama öyle gösterilmiyor, başıbozuk fedailer olarak gösteriliyorlar. Kazım Karabekir Paşanın talimatı böyle imiş. Babam, Batum taraflarında Ruslara ve Ermenilere karşı savaşırken Ruslara esir düşüyor. Üstad Bediüzzaman Hazretleriyle Kosturma'da esir kampında karşılaşıyorlar. Üstad da malum, Bitlis tarafında savaşırken ayağı kırılıyor, Ruslara esir düşüyor. Babam bize Sibirya, Kosturma ve sair Rus şehirlerinde toplam olarak dokuz sene kaldığını söylerdi. Üstad Varşova, Almanya, Avusturya üzerinden firar ediyor. Babam da, bana adını verdiği "Gülcemal Vapuru"¹ ile Trabzon'a geliyor. Kader-i İlâhî ile, Kosturma esir kampında 2,5 sene kadar beraber kalmış oluyorlar.

Rahmetli babam bize esir kampındaki Bediüzzaman'ı şöyle anlatırdı:

"Esir kampında herkes onu dinliyordu. O konuştu mu herkes mest oluyor, Kürt Said konuşuyor deyip, can kulağı ile dinliyorlardı esirler. Ermeniler geldiğinde ise susuyordu... Bize de konuşmayın derdi. Orada Ermeni asıllı askerler de vardı... Ben biraz Ermenice bildiğimden bunları hemen anlıyor ve Said'e işaret veriyordum. Ermeniler hiç affetmiyorlardı... Ama Ruslar karışmazlardı; gelip teftiş edip giderlerdi. İşkenceyi

¹ Gülcemal efsanevî bir gemidir... Denizcilik tarihimizde efsaneleşen iki gemiden birisi olan Gülcemal –diğeri Yavuz zırhlısı- Osmanlı Padişahı Sultan Reşad'ın Annesinin adını taşır. Adı mânilere, türküllere, şiirlere karışmış olup, özellikle de Karadeniz kıyıları halkının dilinde masallaşmış, her şeyiyle efsane olmuş bir gemidir. Osmanlı'nın son dönem ve Cumhuriyet'in ilk dönem devlet adamlarının neredeyse tamamı bu gemiyle seyahat etmiştir.

İlk adı 'Germanic' olan Gülcemal, daha sonra Titanic'i inşa edecek olan İngiliz White Stars firması tarafından 1874 yılında Belfast'ta denize indirilmiş ve uzun yıllar Avrupa-Amerika hattında yolcu taşımıştır. 1910 yılında 15 bin altın karşılığında Osmanlı hükümeti tarafından 37 yaşında iken satın alınmıştır. 1914'te Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasından bir süre sonra asker taşımaya başlanan Gülcemal, bir ara hastane gemisi olarak da hizmet vermiştir.

Daha sonra Karadeniz, Ege, Akdeniz hatlarında posta seferleri yapan Gülcemal, Amerika'ya giden ilk Türk gemisi olarak da tarihe geçmiştir. Yolcuların çok sevdiği bu iki bacalı gemi, özellikle düzenli posta seferleri yapmaya başladığı Karadeniz halkının sevgilisi olur... Adına posta pulları bile basılır...

Gülcemal'in saltanatı 1950 yılına kadar sürer. 75 yaşındaki yorgun Gülcemal, 1950'de sökülme üzere bir İtalyan firmasına satılır.

Ermeniler yapardı.” Bizim köyümüzde on beş tane ermeni aile varmış. Onun için babam Ermeniceyi bilirdi.

Babam Alişan Ağa, Bediüzzaman’ın, Kosturma esir kampını teftişe gelen Rus Başkumandanı Nikola’ya ayağa kalkmama hadisesinde oradaymış, her şeyi bizzat görmüş. Bize ağlayarak şunları anlatırdı:

Alişan Ağa'nın Rus esaretinden firar ettiği, Pullara bile konu olan efsanevi Gülcehal Vapuru

“Çok esir vardı kampta. Bir gün bir komutan geldi... Ama biz kim olduğunı bilmiyoruz... “Dikkat!” diye bir komut verildi; herkes, hepimiz ayağa kalktık... Bir tek kişi hariç... Bediüzzaman... Sonradan kim olduğunı öğrendiğimiz Rus Başkumandan Nikola bunu gördü. Hemen bir tercuman çağırıp, ‘niçin ayağa

kalkmadığını’ sordu. Bediüzzaman, “Tazim Allah’a olur” diye cevap verince; Nikola, kurşuna dizilmesini emretti. O’na ölüm emri verdiği zaman biz çok korktuk. Ölüm mangası da hemen hazırlandı. Sonra namaz için izin istedi Bediüzzaman. Namazını kıldı ve hemen çabuk çabuk geldi. Komutan: “İdam olunacağı zaman ağırdan alınır, sen çabuk geliyorsun?” diye sordu tercumanla. Bediüzzaman umursamaz bir tavırla: “Rabbime kavuşmak için çabuk geliyorum” dedi. Bu ihlas, komutanı çok etkiledi ve insafa getirdi... İdamı kaldırdı ve özür diledi.”

Babam, Kosturma esir kampında 2,5 sene Üstadla beraber kalıyor. Üstadın firar mevzuunu ise şöyle anlatırdı: “Merkeplerle bize, esirler kampına erzak getirirlerdi. Bunlar asker değil, sivillerdi. Said merkeplilerden birisiyle zaman zaman konuşurdu. Sonra bir gün baktık Said yok, kayıp. Yalnız bir gün bana gizlice demişti ki: “Alişan Kardeşim, belki bir daha görüşemeyiz, Allah’a emanet ol, aramızda kalsın” diye kulağıma söylemişti. Bir daha Bediüzzaman’ı göremedik.”

Babamın kaçma olayı ise şöyle oluyor:

1917 Bolşevik (Kominist) ihtilali sonrasında, o karışıklıktan istifade ile, 1923 yılının son aylarında oluyor... Bolşevik ihtilali sırasında esirlere, şartlı olarak çalışabilirsiniz diye müsaade etmişler. Babam Kosturma’dan sonra başka iç şehirlere geliyor. O sırada bir şehirde, bizim kantin dediğimiz onların ‘aşkana’ dedikleri bir yerde çalışmış. Bolşevik ihtilalinin askerleri gelmişler, patrona çok ağır sözler söylemişler. “Senin malın da canın da bizim artık, şimdi senin canını almaya geldik” demişler. Babam da korkusundan çatı katına çıkmış, orada saklanmış. O adamcağızı orada süngülerle öldürmüşler. Onlar gittikten sonra babam oradan iniyor.

Bir gün nasıl olduysa 12 tane genç esiri, -babam da dahil- ellerini kelepçelemişler; bir üsteğmen bunları götürüyormuş. Bir general rastlamış, yağmur yağıyormuş, omuzluk varmış sırtında. Üsteğmene demiş ki: “Bunları nereye götürüyorsun?” Üsteğmen: “Bunlar

kurşuna dizilecek, nehrin kenarına götürüyorum” demiş. O zaman general yağmurluğunu atmış; “ben filan generalim” deyip kendini, rütbelerini tanıtmış. General Tatar’mış, Türkçe de biliyormuş. “Bunları Batum’a götür, filanca generale teslim et” demiş. Orada İstanbul - Batum arasında çalışan iki bacalı ‘Gülcehal Vapuru’ varmış. Bu vapurda babamları tahmil (yükleme) ve tahliye (boşaltma) işçisi olarak görevlendirmişler.

O, babamları teslim alan general bir gün: “Oğlum, siz bu gemiyle kaçabilirsiniz kaçın” demiş. Zaten babam o geminin mürettebatından bazılarıyla arkadaşlık kurmuş daha önce. Sonra artık nasıl yaptıysa o gemiye sığınmış. Hatta Rus askeri bir kurşun atmış; kurşun babamın sağ yanağından girip, sol yanağından çıkmış. Kurşunun girdiği yanaktaki yara kapanmıştı, ama çıktığı yanaktaki dağılma izi kalmıştı. Silah atılınca kulak zarları zarar görmesin diye ağız açılır ya -bu askerî talimattır- o yüzden gelen kurşun babamın ağızına fazla zarar vermemiş. Çünkü o anda ağız açılmış. Gülcehal Vapurunda tedavi etmişler babamı. Vapurda giderken: “Sağ salim Trabzon’a çıkarsam, bir oğlum da olursa adını Gülcehal koyacağım” demiş. İşte benim adımın hikayesi böyle... Babam esir düştüğünde evliymiş, annem onu beklemiş.

BABAMI DİNLİYORUM

Şimdi size okuyacağım satırlar babamın kendi sözleridir. Bunları babam ezbere söylerdi... Biz dinlerdik hep... Ben önemli şeyleri yazardım, bunları da kâğıda döktüm, hatıra olarak saklıyordum...

Babamı dinliyorum

Dinim namusum vatanım,

Sana feda olsun bu canım.

Allah Allah diyerek çıktım yola,

Rabbime iltica ettim sonu hayrola.

Düşman oradaymış diye vardım Sarıkamış’e,

Bir bölük Ermeni, Rus orada bak şu işe.

Gizledim silahımı girdim sipere,

Bakalım Mevla’m bana ne göstere.

Ayak sesleri duydum döndüm baktım arkama,

Yüzlerce başıbozuk Türk silah çevirmiş düşmana.

Korkmadık, yılmadık onlarla geldik göz göze,

Haykırdık Allah diyerek küffarı getirdik dize.

Nizamî ordu yetişti fedailerin imdadına,

Verildi emir istikamet Batum’a.

Yürüdük derelerden tepelerden dağlardan,

Düşmanı pişman ettik kovduk vatandan.

Kazım Karabekir; yılmayın düşün arkasına,

Fırsat vermeyin kafirlerin rahat kaçmasına.

Hamidiye Alayları hücumla geçti Van’dan,

Düşmanı kovdu Kars’tan Erivan’dan.

Çok kar yağdı cephaneye, elbise, erzak kalmadı,

Moskoflar bir kısım askerimizi esir aldı.

Silahsız, aç kaldık, susuz kaldık üşüdüğ,

Ünü söylenen Kürt Said ile esir evine düştük.
 Esir parağında kaldık uzun bir süre,
 Katlandık başımıza gelene boyun eğdik kadere.
 Tazim göstermedi Kürt Said Nikola'ya
 Emir verdi komutan, dizilsin bu asker kurşuna.
 Sonra çağırdı bir asker tercümanı,
 Gösterdi ona komutanı.
 Görevlendirdi Nikola tercümanı,
 Sor bakalım bu esire tanıdı mı beni.
 Tercüman hemen sordu Said'e,
 Tanıdın mı sen bu zatı bre.
 Said, tanıdığını söyledi tercümana,
 Söylemesini istedi komutana.
 Nikola dedi; o halde niçin kalkmadı ayağa,
 Kürt Said cevap verdi; tazim ancak Allah'a.
 Komutan tekrarladı fermanını,
 Götürün alın şunun canını.
 İnfazdan önce Said namaz için izin istedi,
 Komutan peki müsaade edin dedi.
 Kıldı namazını Said, acele geldi,
 Komutan, ölmek için niçin acele ettin dedi.
 Said-i Kürdî, Rabbine kavuşmak istediğini bildirdi,
 Merhamet geldi komutana affedildiğini haber verdi.
 Sonra kaçmış Said, esir evinden,
 Hangi cihete gittiği bilinmeden.
 Rabbimin izniyle vakta ki geldim Türkiye'ye,
 Sordum esir arkadaşım Said'i çok kimseye.

BABAM: "BEDİÜZZAMAN EGE MINTIKASINDAYMIŞ GİT BUL" DEDİ

Ben 6-7 yaşlarında iken köyümüzde okul yoktu. Biz sağdan sola yazıyorduk o zaman, Osmanlıca. Sonra babam duvara bir tahta monte etti... Bizde koyun gözü diye bir meyve vardır, siyah... Onun suyunu tülbentle sıktı tahtayı boyadı... Dağdan tebeşir çıkartıp, yontup düzeltip yazacak haline getirdi ve bize orada yeni harfleri öğretti. Ben o yazıyı öğrendim ama, "siz gavurcağı öğrendiniz" diye köylü bizi kovuyor, yaşlılar hakaret ediyorlardı.

Gülcemal ağabeyin hatıralarını kendi evinde kaydettik

Sonra ben, İspir'e bağlı annemin köyünde 10 yaşında hafız oldum. 12 yaşında iken babam bana dedi ki: "Oğlum sen papağan bilir misin?" "Bilmem baba" dedim. "O bir kuştur ne öğretirsen aynısını tekrar eder durur. Başka bir şey bilmez. Tenzih ederim, sen şimdi Kur'an-ı Kerimi okuyorsun ama, manasını bilmeden okuyup geçiyorsun, papağandan farkın yok" dedi. "Çare nedir baba?" dedim. "Oğlum Allah büyüktür, çaresi var... Sen önce askerliğini yap gel..." dedi.

Bu konuşmamızdan evvel babam bir rüya görüyor: Ben elbisesiz bir vaziyette, iki nehir arasında, toz duman içindeki bir şehre gitmişim, orada 25 yıl kalmışım. Sonra bir takım elbise giymiş gelmişim. Bu rüyadan sonra babam beni aldı İspir Müftüsü Ali Başkapan'a götürdü. O arkadaşıydı zaten, İspir müftüsünün babası da babamın hocasıydı. Rüyanın tabirini sordu ama benden bahsetmeden, bir oğlum dedi. Müftü; "İki nehir Dicle ve Fırat, tozlu dumanlık şehir Bağdat; o çocuk da kim ise, orada ilim irfan okuyup sana gelecek" dedi. İşte bu rüyaya binaen; ben babama, "çare nedir?" dediğimde babam, "askerliğini yap gel düşünürüz" demiş meğer.

Askere gitmeden önce İzmir'de, Selçuk - Meryemana yolu yapıyordu. Ağabeyim o yolun inşaatında çalışıyor, ben de onların çadırında kalıyordum. Üç ay kadar Selçuk İsabey Camisinin imamından mantık ve hukuk dersleri aldım. Çadırla cami arasındaki 2,5 kilometrelik yoldan, daha doğrusu dağdan inip çıkıyordum. Sonra ben Bayındır'ın Karaveliler Köyünde 1951-55 yılları arasında 4 sene imamlık yaptım. 1955 yılında askere gittim. Askerliğimi gözlerimdeki bir mazeretten dolayı kısa dönem olarak altı ay Siirt'te yaptım geldim...

Askerden gelince; babamın söylediklerini not edip yazmıştım ben. Babama okuyup hatırlattım. "Oğlum ana gibi yar olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz, sana 25 yıl müsaade; git Arapçayı öğren gel. Allah-ü Teâlâ bu hitabında bize ne öğretiyor, bunun manasını öğren gel. Ama iki şartım var" dedi. "Buyur baba" dedim. "Birincisi; Allah nasip ederse Bağdat'a git ve ilk tahsilinden üniversitesine kadar bitir; gel Anakara'ya Maarif Vekaletinde çalış. İkinci şartım da; Ege mıntikasında imiş, gidip benim esir arkadaşım Üstad Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerini ara bul. Ona benim bu emrimi söyle. O da: 'Babanın emri doğrudur, git Bağdat'a tahsilini yap gel' derse gideceksin; gitme derse gitmeyeceksin" dedi.

"Baba bu Üstad Hazretlerini nerde bulacağım ben?" dedim. "Oğlum Ona önce Said-i Kürdî diyorlardı, şimdi Bediüzzaman Said Nursi diyorlar. O, Ege mıntikasında imiş git bul" dedi.

ISPARTA YOLUNDA BEKLEMEDİĞİM BİR KARŞILAŞMA

Aslında ben askerde iken, Bediüzzaman İstanbul'dadır dedikleri için, terhis olunca trene binip önce İstanbul'a gitmişim ben. Orada Sultanahmet Camii İmamı Gönenli Mehmet Efendiyi buldum. O, beni Süleyman Efendi (Tunahan) ile tanıştırdı. O da bana: "Ben hiçbir talebeyi Bağdat'a yurtdışına göndermiyorum; ama senin için istihareye yatacağım" dedi. Ve istihareye yatmış. "Bağdat'a gideceksin ama bir şartım var. Benim Erzurum'da binbaşı bir talebem var, Eşref Bey; önce on bir ay ondan ders alacaksın"

dedi. Beni, Damadı Milletvekili Kemal Kaçar'la beraber Haydarpaşa Tren istasyonundan Erzurum'a uğurladı. On bir ay orada ders okudum. Fakat babam bana: "Oğlum sen Üstad Bediüzzaman'ı görmeden Bağdat'a gitme" dedi. Ondan sonra Ege mıntikasına gittim ben...

Sene 1957'nin son ayları... Afyon'dan başlayarak; Uşak, Aydın, Nazilli, Denizli, İzmir... Dolaşmaya başladım... Fakat düşünün o günkü imkânsızlıklar had safhada. Şimdiki gibi kolay değil bir yere gitmek. Çok zor oldu, üç ay dolaştım Ege'de. Tam üç ay...

Nihayet İzmir Kestanepazar Camisinde ders okumaya başladım, bu iki üç ay kadar sürdü. Orada Hocam Salih Tanrıbuyruğu beni düşünceli görünce: "Gülcemal ne düşünüyorsun oğlum?" dedi. Dedim: "Hocam babamın bir emri var, onun sıkıntısını yaşıyorum." "Nedir hele bana söyle" dedi. "Hocam ben Bediüzzaman Hazretleriyle görüşeceğim, fakat yerini bulamadım. Kimse de söylemiyor" dedim. "Oğlum Onu sana ne hocalar söyler ne de müftüler... Çünkü O mahkemeden mahkemeye gidiyor, bu yüzden hocalar korkuyor. Sen Kemer İstasyonundan biletini al, Isparta'ya git, O'nu orada bulursun" dedi. Ben de dediğini yaptım...

Trene bindim, Isparta'ya gidiyorum... Bir zat bindi yanıma... Karşılıklı aynı kompartımanda oturuyoruz... Bazı Osmanlıca kitaplar çıkarıp okumaya başladı... Bir ara bana baktı: "Sen de eski yazıyı biliyor musun?" dedi. "Eskimez yazıyı iyi biliyorum" dedim latifeli olarak. Babam öyle öğretmişti bana. "O zaman şu kitabı oku bakalım" dedi. Bana bir kitap uzattı. Okudum ben... Çok hoşuna gitti... "Bunu sana hediye etsem kabul eder misin?" dedi. "Olur ama parasını vereyim" dedim. Almadı...

"Hayrola nereye gidiyorsun?" dedi. "Isparta'ya gidiyorum" dedim. "Nereye gidiyorsun orada?" dedi. Çekiniyorum tabi söylemeye. "Bir zatla görüşeceğim" dedim. "Kim?" dedi. "Bediüzzaman Said Nursi." "O benim Ağabeyim" demesin mi. "Benim adım Abdülmecid, Konya İmam Hatip Okulunda öğretmenim" dedi. Onun da İzmir'de bir işi varmış meğer. Sonra; "sana bir şey diyeceğim, Aydın Ortaklar Bucağında tren ikmal yapmak için birkaç saat bekleyecek. Sen orda in, benim bir arkadaşım var, ona uğra, Isparta'ya sonra git" dedi. "Olur" dedim ve orda indim. O zatın evinde üç gün misafir kaldım, adını şimdi hatırlayamıyorum. Ahmed Feyzi olacaktı... Abdülmecid Ağabeyin verdiği kitap İhlas Risalesi imiş... İşte görüyorsunuz hala saklıyorum. Ölünceye kadar da saklayacağım inşallah...

ÜSTAD BAĞDAT'A GİTMEM İÇİN MÜSAADE VERDİ

Isparta'ya vardım, otele, Nuri Benli'nin Saray Oteline indim. (Sene 1957). Bana Üstad hazretlerinin Eğridir'de olduğunu söylediler. Ben de gittim doğru Eğridir'e. Orada bir askeri eğitim yeri vardı. Üstadın kaldığı yere gitmek için içinden gidince kestirme oluyor; yoksa çok dolaşılıyor. Nizamiyedeki asker, "nereye?" dedi. "Orda bir zat var" dedim. "Ha tamam sen Bediüzzaman'a gidiyorsun, gel şuradan geç, yoksa çok dolaşacaksın" dedi ve karşığı nizamiyeye düdük çaldı, "buna müsaade et" diye işaret etti. İkinci askerde beni iyi karşıladı. "Şu üçüncü evin kapısını çal" dedi. Yaşlı bir teyze çıktı. "Üstad Hazretlerine gelmişim" dedim. "Bir saat önce Isparta'ya gitti" dedi. Tekrar döndüm Isparta'ya, aynı otele. Orada üç gün kaldım. Ne hikmetse bana, 'burada üç gün kal' dediler. Elime bir takım kitaplar verdiler, Eskişehir'de basılmış bir Gençlik Rehberi de vardı. Epeyce okudum...

Üçüncü gün otelin karşısında tepecik bir yer vardı. Orada birisiyle karşılaştım. "Yabancısin galiba?" dedi. "Yok Müslüman'ım elhamdulillah" dedim latifeli olarak. "Yok yani Ispartalı değilsin galiba?" dedi. "Erzurumluyum" "Hayrola ne için geldin, ne iş yaparsın?" dedi. "Çiftçiyim" dedim. Tedbir olarak demedim hafızım, imamım diye söylemedim.

"Sen ne iş yapıyorsun?" dedim. "Ben Yarbay'ım bugün sivil giyindim. Sen Üstadla görüşmeye mi geldin yoksa?" dedi. "Evet" deyince. Bana büyük bir camiyi gösterdi ki orası Ulu Cami imiş. "Sen yarın sabah namazına oraya git. Oraya iki zat gelir; birisi başına bere örter, orta boyludur; diğeri uzun boyludur, başına sarık sarar, ucunu da sarkıtır. Cemaat çıkınca onlar hemen çıkmaz, mihrapla minber arasında tesbih çekerler. Sen uzun boylu olanın sağ pazusunu iki avucunla yakala; 'beni Üstadla görüştür' de,

başka bir şey söyleme” dedi. Bu meğer bir şifreymiş. O zaman üstadla görüşmek mesele...

Ben de gittim Ulu Camiye, müezzinle tanıştım; minareye çıktım sabah ezanını okudum, müezzinlik de yaptım... O ezanı hiç unutamam, bir daha öyle coşkulu bir ezan okuyamadım... Dediği gibi iki zat çıkmadı. Ben onlara onlar da bana bakmaya başladılar. Neticede selam verip uzun boylu olanın sağ pazusunu iki avucumun içine alıp sıktım. Meğer o uzun boylu Tâhirî ağabey, orta boylu olanı Hüsrev ağabeymiş. Hiç unutmam, orada Tâhirî ağabey Hüsrev ağabeye dönerek: “Bak ağabey, kimisi takbih için gelir; kimisi de taltif için gelir. Bu Gülcemal kardeşimiz Erzurum’un dağlarını yarmış, taltif için gelmiş” dedi. Artık ismimi o Yarbay mı söyledi bilemiyorum. Belki de keramet gösterdi.

İkisi kollarıma girdiler. Harabe gibi eski bir ev... Ama çok eski bir ev... Şimdi müze olmuş orası... Bahçede bir nar ağacı vardı. Sonra bir kapı daha çaldık. Orada aklıma bir şey takıldı. Babam bana: “O, Hamidiye Alaylarını toplayıp Ruslara, Ermenilere karşı savaştan gönüllü bir generaldir” demişti. O anda kalbimden; “Böyle mübarek bir General böyle yıkık bir yerde olur mu?..” diye geçti. Birden o uzun boylu ağabey kulağıma eğildi yavaşça fısıldayarak: “Doğru geldik, burası burası” dedi.

Girdik, bir halı hasır, kanepeler, başka bir şey yok. Bir kapı daha çalındı. Baktım Üstad bağdaş kurmuş yerde oturuyor. Elinde bir tesbih vardı. O tesbih şimdi Mustafa Sungur ağabeyin elinde. Kocatepe Camisinin açılışında o tesbihi Mustafa ağabeyin elinde gördüm. Hatta bana gösterdi: “Gülcemal bunu tanıdın mı?” dedi gülererek. “Bana ver onu” dedim. “Yok! Üstad onu bana verdi” dedi; latifeleştik orada...

Tâhirî ağabey: “Üstad Emirdağ’ına gidecek çabuk ne diyeceksen” dedi. Orada Zübeyir, Bayram, Ceylan ağabeyler vardı. Ben Üstad’a babamın dediklerini olduğu gibi anlattım. “Arapça öğrenmem için Bağdat’a gitme müsaadesini babam sizden almamı ve maarifte çalışmamı söyledi...” dedim. Üstad ayağa kalktı, tesbihi sol eline aldı. Sağ elinin şahadet parmağını var gücüyle yukarıya kadar kaldırdı: “Kardeşim! Babanın emri doğrudur. Bağdat’a git, Arapçayı çok güzel öğren. Bütün tahsilini tamamla; Irak vatandaşlığına geçme, gel Ankara’ya Maarifte çalış. Yaş haddin doluncaya kadar maariften ayrılma... Aynı bir cemaat tesis etme... Mevcut cemaatle hizmet et... En gür sada İslam’ın sadası olacaktır. Kardeşim Alişan Ağaya selamlarımı söyle” dedi.

Babam bana demişti ki: “Oğlum onun elini öperken dikkat, çocuk da olsa o da eğilir onun elini öper, sakın dikkat et... İncitmeden sağ avucunun içini öpmeye çalış...” Ben de babamın dediği gibi sağ elinin içini öptüm, O da beni kucakladı, alnımdan öptü. Belki çok gençliğinde veya esarete iken elini öpene mukabele ediyordu... Daha fazla uzatıp konuşamadık. 20 dakika kadar sürdü görüşmemiz. Üstad daha oturmadan hep beraber çıktık. Zaten Emirdağ’a gidecekti. Ceylan Ağabey kullandı arabasını. Biz 7-8 kişi onu uğurlamak için toplanmıştık. Bize dağılın diye el etti. Biz de el salladık dağıldık.

Ben de döndüm, babama Üstad’ın selamını söyledim ve olanları anlatıp müjdeyi verdim. Babam çok sevindi. Böylece Bağdat icazetini almış olduk.

BAĞDAT’TA 23 SENE KALDIM

Üstad Bediüzzaman Hazretlerinden müsaade aldıktan sonra, 1957 senesinin sonlarında, Bağdat’a talebe olarak değil, turist olarak gittim ben. Döviz almadan yurt dışına çıkmak yasaktı. Buradan giderken 400 lira karşılığında 38 sterlin döviz aldım ben. Çok zor oldu bu iş... O döviz Merkez Kambiyo Müdürlüğü vermedi bana. Ben de Erzurum Üniversitesinin temelini atmak için Erzurum’a gelen Başvekil Adnan Menderes’e çıktım. Hemen kambiyo müdürüne bir kart yazdı. Ama müdür, “bakanlar kurulunun prensip kararı var; zinhar Bağdat, Şam ve Kahire, bu üç şehre turist göndermiyoruz. Ama sen Maliye Bakanı Hasan Polatkan’la bir görüş” dedi. Ben de bir hafta uğraştım Maliye Bakanı Polatkan ile görüştüm. O da beni şoförü ile gönderip işlerimi yaptırdı. Nihayet pasaportumu alabildim.

Ben o parayla Bağdat’ta bir sene geçindim. Sonra bana Osmanlı Vakfiyesinden burs verdiler. Bir sene sonra o bursu da istemedim. Zira bir ciltçinin yanında iş bulup

çalıştım. Sonra da Bağdat'tın bir camisinde müezzinlik ve imamlık yapmaya başladım. Sekiz yıl o camide görev yaptım. Araplara Cuma günleri Arapça hutbe okuyordum yani...

Bağdat'ta Osmanlıdan kalma Süleymaniye Medresesi vardı, orada başladım ben tahsilime. Eski Yargıtay başkanı, Evkaf Divan Başkanı Şeyh Emced Zehavi'den ders aldım. Büyük alimdir... Süleymaniye Medresesini o tesis etmiş... Orayı kendi imkanlarıyla 25 odalı bir medrese yapmış... İslam âleminde gelen talebeler ilim irfan öğreniyorlardı orada.

Bağdat'ta 23 sene kaldım. Üniversite dahil bütün tahsillerimi orada yaptım. Sonra Ankara'ya Maarif vekaletine geldim. Zaten daha Bağdat'ta iken T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Irak Bölgesi Öğrenci Başmüfettişliğinde görev yaptım. Yani daha orada iken Milli Eğitimde çalışmaya başladım. Kültür Ataşeliği ve Öğrenci Başmüfettişliğinde 14 sene görev yaptım. Arapça Türkçe yazışmaları ben yapıyordum. Arapça daktilom vardı. Kültür işlerine bakıyor, "Türkiye'den Kültür Haberleri" diye bir dergi çıkarıyordum. Resmî olarak, devlet adına yani. Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakan gibi Devlet büyükleri geldiğinde tercümanlığı ekseriyetle ben yapıyordum.

Hep Bağdat'ta olduğum, imamlık ve resmî görevlerim de olduğu için risaleleri okumak için pek zaman ayıramıyordum. Yalnız Urfa'dan Abdülkadir Badıllı koliler halinde Risale-i Nur gönderiyordu bize. Eskimez yazıyla gelen risaleleri çoğaltıyor, oradaki Araplara dağıtıyorduk. İhsan Kasım'la da tanışıyoruz...

Bağdat'a Bekir Berk Ağabey gelmişti. Sene 1978. Büyükelçi Nazif Cuhruk beni çağırdı: "Gülcemal bu zat değerli bir avukat ve ilim adamıdır. Bununla sen ilgilen, beraber gezin" dedi. On gün ben Bekir ağabeyle ilgilendim, beraber gezdik, beraber kaldık...

1979 senesinde, şimdi anlatacağım garip bir sebepten dolayı Irak Dışişleri Bakanlığınca istenmeyen adam ilan edildim ve Ankara'ya dönmek zorunda kaldım... Yengenizi Türkiye'den götürdüm, ama çocuklarım orada doğdular. Onun için biz ailece çok iyi Arapça biliriz.

ÖZELLİKLE KAYDETMENİZİ İSTEDİĞİM ÇOK ENTERESAN BİR HATIRAM

Özellikle kaydetmenizi istediğim çok enteresan bir hatıram var:

Sene 1958'in ilk ayları... Bağdat'ta ilk senem... İmam-ı Azam Camisinin girişinde sol tarafta hol gibi bir yer vardır. İmam-ı Azam Hazretlerinin Türbesinin yanında... Orada talebeler ders çalışırdı... Biz de talebelerle beraberdik... Ben O öğrenci arkadaşlara; tefsir, tecvit, fıkıh okutuyordum; onlar da bana matematik, fizik, kimya öğretiyorlardı. Onlara Kur'a-ı Kerim dersi bile veriyordum. Düşünün Arap oldukları halde Kur'anı düzgün okuyamıyorlardı. Bilinenin aksine her Arap düzgün Kur'an okuyamaz zaten.

Bir gün orada çok enteresan bir hadise oldu. Ben bir arkadaşımınla beraberdim. Baktık bir zat geldi... Ben tanımıyorum kim olduğunu... Arkadaşım ise hemen ayağa kalktı, saygı gösterdi O'na. Sonra O gelene beni tanıttı: "Bu arkadaş Türkiye'den gelmiş, burada biz ona matematik, kimya öğretiyoruz; O da bize tefsir, tecvit öğretiyor" dedi. O zat bana: "Ne kadar oldu geleli?" dedi. "Üç dört ay oldu" dedim. "Oo, Muhammed diyor ki: 'Kim ki bir kavimle beraber olursa onların kardeşidir; O, onlardandır.'" Sen şimdi bizim Arap kardeşimizsin" dedi ve elimi sıkmak istedi. Ben peygamberimizin ismine salat ve selam getirmediği için rahatsız olmuştum, elini sıkmadım. Elimin tersiyle itip: "Hayır! Hayır! Çerkez, Boşnak, Kürt, Türk, Arap fark etmez. Mühim olan İslam kardeşliğidir, boş ver gerisini" dedim. Sonra O zat arkadaşımın "gel bir dakika" diye eliyle işaret etti, dışarıya doğru çıktılar. Bir defter çıkardı, ona sorular sordu bir şeyler yazdı ve gitti. Arkadaşım telaşla geldi bana: "Yahu sen ne yaptın, baltayı taşa vurdun. Bu adam Amerikan casusu, Baas Partisinin kurucusu Saddam Hüseyin. Sen buna hakaret ettin, elinin tersiyle ittin. Bu adam çok kincidir. Dindar kimseleri temizleyecek bu..." dedi. Ben de: "Mühim değil. Allah-ü Teâlâ Kur'an-ı Kerimde diyor ki: 'Eğer Allah bir şeyi yazmadıysa olmaz.' Hem ben buraya tahsil için geldim, kim olursa olsun korkmam. Saddam da kim oluyor" dedim. Tabi ben daha ilk defa görüyorum, tanımıyorum ki daha... Saddam orduda uçak teknisyenimi neymiş...

Gülcemal Soylu Bağdat Dehan Camiinde imamlık yaparken. Sene 1962

Sonra aradan birkaç sene geçti. Daha Abdülkerim Kasım başta. Reşid Caddesi vardır Bağdat'ta. Yine aynı arkadaş, "gel sana bir şey göstereceğim" dedi. O arkadaşın balkonunda oturduk. Büyük bir yürüyüş vardı caddede. Baktım genç birisi gençlerin omzuna çıkmış diyor ki: "Arap milleti bir millettir... Onun davası ebedidir..." Milleti Arap birliğine çağırıyordu. Belki yüz bin kişi var. Çok büyük bir kalabalık. Arkadaşım: "Bunu tanıdın mı?" dedi. "Bana İmam-ı Azam Camiinde 'Arap kardeşim' diyen değil mi?" dedim. "Evet ta kendisi Saddam Hüseyin" dedi.

Yine bir zaman sonra -1963 olabilir- imamlık yaptığım camiye o arkadaşım geldi: "Gel çatıya çıkalım da geçen uçakları görelim" dedi. O her şeyi takip ediyordu... "Ne oluyor?" dedim. "Saddamlar başa geliyorlar" dedi. Arap ırkçıları, Nasır'cılar, Baas'cılar el ele vermişler. Irak'ın Komünist Başkanını deviriyorlar... Hakikaten ihtilali yaptılar... İhtilalden sonra o arkadaş kaçtı, İngiltere'ye gitti. Gitmeden önce: "Aman bu adam seni öldürür, sen de kaç" dedi. O'na, "ben Türkiye'den bir yerlerden emir almışım gitmem. Ölse de tahsilimi bitirmeden gitmem" dedim. O arkadaş şimdi Amerika'da. Onun bir arkadaşı vardı; 8-9 ay kadar Irak Başbakanlığı yapan Abdürrezzak Naif, ehl-i iman birisiydi. Sonra O da İngiltere'ye kaçtı; ama orada Saddam Hüseyin'in casusları tarafından bir sokakta öldürüldü...

Saddam'la münakaşamızın arasından 18-20 yıl geçti, ben fakülte son sınıftayım. Çok enteresandır burası... Saddam'ın Dışişleri Bakanı Tarık Aziz beni çağırdı Bakanlığına: "Sen Saddam Hüseyin'e ne yapmışsın?" dedi. "Ben bir şey yapmadım" dedim. "Sen Saddam Hüseyin'i tanıyor musun?" dedi. "Televizyonlardan tanıyorum" dedim. "Yok yok nerde görüştün?" dedi. Ben anlamıştım ama saklıyorum... "Hiçbir yerde" dedim. "Yok görüşmüşsün" dedi. Baktım orada bir teyp dönüyor, sesimizi banda alıyorlar. Tabi ben o anda Türk Büyükelçilik mensubuydum, Türkiye'yi temsil ediyorum. "Seni istenmeyen kimse ilan ediyoruz. Eğer büyükelçilik mensubu olmasaydın seni burada hemen içeri

atmıştık. Ama Irak'ı terk etmek zorundasın" dedi. Tarık Aziz aslında Hıristiyan'dır ve gerçek adı; 'Mikhail Yuhanna'dır...

Meğer Saddam benim için; "bu zatı çağırın" diye talimat vermiş. Bu kadar kinci bir adam... Ben durumu Büyükelçi Nazif Cuhruk'a anlattım. Eski Anayasa mahkemesi Başkanı Mahmut Cuhruk'un ağabeyisi... Büyükelçi: "Boş ver, ben hallederim onu" dedi. Tarık Aziz'den randevu aldı, beraber gittik. Bana, "Sen hiç konuşma alttan al" dedi. Tarık Aziz'e: "Bizim yegane tercümanımız, elimiz ayağımız. Cumhurbaşkanı, bakanlar geliyor. Televizyonlarda bunu görüyorsunuz. Daha bu işi büyütmeyin, bu elemanımızı bırakamayız. Hem tahsilini yapıyor..." dedi. Neticede Tarık Aziz: "Peki peki! Yalnız fakülteyi bitirinceye kadar kalsın. Diplomayı bile beklemeden çıkma belgesini alıp Irak'ı terk etsin" dedi. Birkaç saat sonra büyükelçiliğe bir telgraf geldi aynı sözler yazılı halde... Ben de fakülteyi bitirdim, 29 Haziran 1979 tarihinde Irak'ı terk etmek zorunda kaldım. Hem de çoluk çocuğumu orada bırakarak.

ÜSTAD'IN ŞAM HUTBESİ SIRASINDA HEDİYE ETTİĞİ KİTAP BENDEYDİ

Sonradan Irak Genelkurmay Başkanı olan bir Hüseyin Fevzi paşa vardı. Osmanlı döneminde İstanbul'da, 'Erkan-ı Harbiye'de okumuş. Çok iyi Türkçe biliyordu. 104 yaşında İstanbul'da vefat etti. O benim çok iyi dostumdu, ailece çok iyi görüşürdük. Türkleri çok sever; İstanbul'dan evliydi zaten. Büyükelçiliğimize gelirdi; benim fakirhaneye de gelirdi. Biz de evine giderdik. Her Salı günü onun evinde 50-60 kişilik divan toplantıları yapılırdı... Beni mutlaka yanında istiyordu... Ben giderdim, yanına oturturdu... Paşalar, âlimler, bürokratlar gelirdi bu toplantılara. Kendisi hem Hazreti Hüseyin, hem de Hazreti Hasan tarafından peygamberimizin soyundandır... Feyzi Paşa Kadiri'dir. Her Perşembe Abdülkadir-i Geylanî Hazretlerinin türbesinde zikir yaptırır, zikri idare ederdi.

Bediüzzaman Hazretleri malum 1911 tarihinde Şam'da, Emevi Camiinde bir hutbe okumuştur... Hüseyin Fevzi Paşa bu hutbe okunduğunda camide bulunmuş ve Bediüzzaman Hazretlerini dinlemiş... Hutbeden sonra tanışmışlar... Herhalde bir evde - başka bir yer de olabilir- oturup sohbet etmişler. Üstad hazretleri ona, kendi eserlerinden bir kitap hediye etmiş o sırada...

Hüseyin Feyzi Paşa, bir zaman sonra beni çağırıyor: "Gülcehal sana bir emanet vereceğim. Onu iyi muhafaza et" dedi. Çıkardı o kitabı verdi... Kitap epey kalıncaydı... Ben o kitabı evimde bir şömine vardı; onun üzerine koydum. Bir Kur'an ve bir hadis kitabının yanına... Bağdat'ta beyaz karınca diye bir böcek vardır. O hayvancağız kitap, ahşap ne varsa hepsini yer. O, girmiş, Kur'an ve Hadis kitabı da dahil kitapların başından itibaren hiçbir harfine değmeden boşlukları yemiştir. Ama hiçbir yazıya dokunmamış. Hatta o kitapları Büyükelçi Nazif Cuhruk'a gösterdim ben. Büyükelçi kitabı görünce ağladı vallahi... "Bu ne büyük bir mucize böyle" diye hayretler içinde kaldı...

Az evvel anlattığım gibi, Tarık Aziz beni istenmeyen adam ilan edince benim aile acele Türkiye'ye gelmem icap etti. Telaşla geldim Türkiye'ye... Çocuklarım Bağdat'ta kaldı. O sırada İran-İrak savaşı vardı... Çocuklar, ben Türkiye'de olduğumdan dolayı kitapların bir kısmını Elçilik Kütüphanesine, bir kısmını da bazı arkadaşlara vermişler. Sonra onlar da Türkiye'ye geldi... Kitaplar Bağdat'ta kaldı... Ben Bağdat Elçiliğine telefon ettim, kitabı sordum; oradan bir memur arkadaş: "Valla kitapların üzerine yağmur, su damlamış; ben bilemiyorum" dedi. O zaman Elçilik Kütüphanesi baraka gibi bir yerdi... Mesele böyle kaldı... Fakat kitap rüyalarım giriyor şimdi... O çok değerli bir hatıra... Irak'tan Amerikalılar gittikten sonra durum düzelse inşallah bizzat gidip kendim bakacağım...

ÜSTAD HAZRETLERİNİN EMRİNİ YERİNE GETİRMEYE ÇALIŞTIM

Ankara'ya dönünce önce Maarif'te -Milli Eğitim- Bölge Sicil Dairesinde memur olarak çalıştım, sonra torba kadro verdiler personel uzmanı oldum. Daha sonra Personel Daire Başkanlığı yaptım.

Sonra, 'Yurtdışı Sürekli Görev' sınavını kazanınca beni Suudi Arabistan'a Eğitim Müşaviri olarak atadılar. 1987- 1991 yılları arasında dört yıl da Suudi Arabistan'da görev

yaptım. Orada bakanlık adına Türk çocukları için okullar açtım. Şu anda açtığım okullarda 128 öğretmen görev başında; yedi bine aşkın öğrenci var. Altı tane okulumuz var Suudi Arabistan'da; Riyad, Cidde, Medine, -Mekke'deki kapandı- Taif ve Tebuk'ta... Okullar ilk öğretimden liseye kadar eğitim veriyor.

1991'de tekrar Ankara'ya geldim. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünde görev yaptım ve 1998 senesinde emekli oldum. Milli Eğitimde tam 36 yıl iki ay hizmetim vardır. Şu anda yine boş durmuyorum; grup grup öğrencilerim oluyor onları okutuyorum. Doktorlara, öğretmenlere, mühendislere... Arapça öğrettim... Hatta bir grup şirket çalışanları, esnaf, memur, öğrenci, imam ve müezzin dahil halka da verdim Arapça dersleri. Bütün bunları Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin emri olduğu için yaptım. "Arapçayı öğren ve öğret" demişti ya... Ben de emrini yerine getirmeye çalıştım...